

Автономізація університетів як шлях демократичної перебудови освіти в Україні

Балабуха Ю.М., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент *Остафійчук Т.В.*

Автономія університетів – це одна з новацій Закону України «Про вищу освіту», який набрав чинності 6 вересня 2014 року. Що-ж являє собою «автономія університетів»? Чому цей процес в даний етап освітнього розвитку в Україні є важливим? Чи можлива автономізація навчальних закладів в Україні? По-перше, слід прослідкувати генезис ідеї університетської автономії. Вона, як відомо, виникла в 11 столітті практично одночасно з народженням середньовічного університету. Болонський університет, який має вагомі підстави вважатися першим, був заснований в 1088 році і виконував функцію юридичної школи, а вже в 1158 році німецький імператор Фрідріх Перший Барбаросса подарував Болонському університету хартію «Authentica Habita», яка забезпечувала правовий захист студентів. У цьому документі уперше в історії була зафіксована незалежність університету від місцевої влади. У той самий час римські понтифіки були зацікавлені додатковим авторитетом, тому висловили підтримку вищої освіти. У 1231 році папа Григорій Дев'ятий видав булу «Parens Scientiarum», яка по суті стала хартією паризького університету. Таким чином, ця хартія надавала університету папський захист, свободу від місцевої церкви та міської влади, а також дозвіл на власні внутрішньоуніверситетські закони. Однак, в 16 столітті «Традицію своїх попередників порушив Луї Четирнадцятий, залишивши за королем право на призначення професорів, які повинні були давати освіту за королівським розпорядженням і французьким традиціями». До 19 століття затверджувалася автономія без свободи, а починаючи з німецької класичної філософії - свобода без автономії. Тому на сучасний стан автономія університетів є формою академічної свободи. Знаковим для Європи стало 18 вересня 1988 року, колу була підписана «Велика хартія університетів» (Magna Charta Universitatum). Цей документ визначає фундаментальні принципи, якими мають керуватись університети, щоб забезпечити розвиток освіти та інноваційний рух у світі, який швидко змінюється. Метою хартії стало відзначення найважливіших цінностей університетських традицій і сприяння тісним зв'язкам між університетами Європи. Ця подія стала підґрунтям для підписання «Болонської декларації» 19 червня 1999 року, якою визначили напрями реформування вищої освіти в межах європейського простору. Таким чином почалася болонізація освіти в Європі. Україна ж приєдналася до цього процесу 19 травня 2005 року. Тому тут доречно провести думку з автономізацією університетів, оскільки це звична практика для Європи, також в контексті Болонського процесу.

Існують певні системні проблеми української вищої освіти. Автономія й академічна свобода університетів України – не самоціль. Університетська автономія має сприяти досягненню стратегічної мети підвищення конкурентоспроможності українських фахівців на світових ринках праці, введення країни в єдиний європейський освітньо-науковий простір задля забезпечення сталого розвитку суспільства. Отже форми і

зміст автономії українських ВНЗ повинні забезпечити подолання системних проблем, що накопичилися у вітчизняній системі вищої освіти. Серед найгостріших із цих проблем можна виділити: 1)Незбалансованість мережі ВНЗ. Вища освіта в Україні стала дійсно масовою, що не підкріплювалося збільшенням державних видатків до рівня, який гарантував би якісну освіту всім бажаючим її отримати. Таке збільшення державних видатків неможливе. Наразі постає питання про необхідність скорочення невиправдано великої кількості вищих навчальних закладів; 2)Високий рівень корупції. Введення системи ЗНО випускників шкіл, яке, поза сумнівом, є дуже позитивним процесом, знизило рівень корупції при вступі до ВНЗ, але корупція під час навчання набула майже неконтрольованих обсягів; 3)Низький рівень оплати праці викладачів та співробітників. Заробітна плата викладачів та працівників ВНЗ не досягала навіть середньої у промисловості, що провокує пошуки додаткових джерел доходів, у тому числі корупційних; 4)Ізоляція від міжнародної інтелектуальної спільноти. Брак фінансування наукової діяльності вищих навчальних закладів, обмеженість доступу до сучасної наукової літератури, старі наукові кадри, котрі не володіють іноземними мовами та сучасними засобами комунікації, «радянський менеджмент» призвели до втрати позицій університетських науковців України в міжнародному науковому співтоваристві; 5)Відрив викладання від сучасної науки. Розрив між навчальним процесом і науковими дослідженнями зумовлюється відсутністю ефективної системи підвищення кваліфікації викладачів вищої школи та відсутністю в більшості університетів необхідної науково-дослідної бази, яка з радянських часів залишається прерогативою науково-дослідних інститутів системи Національної академії наук України; 5)Повільні темпи та низька ефективність упровадження принципів Болонського процесу. Не завершено перехід на дворівневу систему ступенів вищої освіти (наявність освітнього рівня «спеціаліст»). Упровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) та додатку до диплому міжнародного зразка (DS) не підвищили академічної мобільності українського студентства і не привели до визнання української вищої освіти за кордоном. Змістовні вимоги Болонського процесу підмінюються формальними нововведеннями, які невиправдано бюрократизують навчальний процес.

Отже, автономією вишого навчального закладу називають самостійність, незалежність і відповідальність вишого навчального закладу в прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом;

Проблематика порядку внесення змін до Конституції України

Дмитрієв Д.А., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Лазаренко Л.А.

Тема є досить актуальною, так як порядок внесення змін до Конституції України є занадто недосконалим, та повернення до Конституції 2004 року не має значних покращень, так як: Україна